

هوش مصنوعی و قانونگذاری (۷)
(قانونگذاری و هوش مصنوعی در اتحادیه اروپا)
ضرورت‌ها و چشم‌اندازهای اخلاقی و حقوقی

دفتر: مطالعات بنیادین حکومتی

کد موضوعی: ۳۳۰

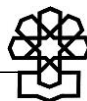
شماره مسلسل: ۱۶۰۶۳

شهریورماه ۱۳۹۷

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده.....
۲	مقدمه.....
۴	زمینه‌ای برای ابتکار عمل پارلمان و سیاست‌گذاری در حوزه روبات‌ها.....
۷	چرا فهم «کنشگران مصنوعی» معنادارتر از روبات‌هاست.....
۸	کنشگران مصنوعی.....
۸	آیا می‌توان برای روبات‌ها به‌عنوان کنشگران مصنوعی قائل به شخصیت و مسئولیت‌پذیری شد؟.....
۱۱	انگیزه‌های پارلمان اتحادیه اروپا برای وضع قوانین جدید.....
۱۳	نتیجه‌گیری.....
۱۵	منابع و مأخذ.....

هوش مصنوعی و قانونگذاری (۷) (قانونگذاری و هوش مصنوعی در اتحادیه اروپا) ضرورت‌ها و چشم‌اندازهای اخلاقی و حقوقی

چکیده

روبات‌ها و هوش مصنوعی عمیقاً با زندگی ما در جامعه پیوند یافته‌اند. نقش آنها در زندگی ما روز به روز افزایش یافته و به‌زودی به همراهی همیشگی در مکان کار بدل می‌شوند که نگرانی‌های زیادی را موجب می‌شود مانند: در صورت خطای این تکنولوژی‌های پیشرفته چه اتفاقی می‌افتد؟ آیا می‌توان روبات‌ها را برای محاکمه به دادگاه کشاند؟ در صورت انجام عملی اشتباه به‌وسیله ماشینی که به‌طور اتوماتیک کار می‌کند، روبات پلیس یا ماشین‌های خودرانی (بدون راننده) که بیمارستانی محلی برای جایگزینی آنها با پرستار استخدام کرده‌اند چه باید کرد؟

اگرچه دست‌اندرکاران حوزه تکنولوژی ادعا می‌کنند که روبات‌هایی که از هوش مصنوعی استفاده می‌کنند روز به روز امن‌تر و مطمئن‌تر می‌شوند اما می‌دانیم که احتمال بروز حوادث غیرمترقبه وجود دارد. پس در نهایت باید به چه کسی اعتماد کرد؟ به روبات؟ صاحب آن؟ یا کارخانه تولیدکننده آن؟

این گزارش به بررسی قوانین مدنی پارلمان اروپا می‌پردازد که ناظر بر روبات‌هاست. همچنین رویکرد پارلمان اروپا به بحث هوش مصنوعی و نقش آن در این اتحادیه تأکید

بر بحث قانونگذاری و ملاحظات اخلاقی دارد. جستجوی ابعاد تنظیمی تکنولوژی‌های موجود و محتمل در آینده و محاسبه‌پذیری آنها نیز بررسی خواهد شد. امیدواریم که این گزارش به بحث‌های انتقادی و راهگشا در زمینه روبات‌ها، هوش مصنوعی و تکنولوژی چه در حال حاضر و چه در آینده کمک کند.^۱

مقدمه

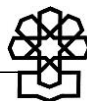
تکنولوژی‌های جدید (در حوزه روبات‌ها و هوش مصنوعی) کاملاً چالش‌برانگیزند. زیرا با عدم قطعیت و سرعت بی‌سابقه آمیخته‌اند. فهم اینکه این تکنولوژی‌ها از کجا سرچشمه می‌گیرند، چه چیزهایی را می‌توانند به دست بیاورند و از همه مهمتر چگونه طراحی شده‌اند و چگونه مورد استفاده قرار می‌گیرند، بسیار دشوار است.

در مورد تکنولوژی‌هایی مانند روبات‌ها و هوش مصنوعی، فهم چگونگی تأثیرگذاری آنها بر جوامع ما مخصوصاً در مسائل سیاسی و اجتماعی نیازمند تعیین کردن دقیق جاهایی است که این پیشرفت‌های تکنولوژیکی در نظام (حقوقی و قانونی) تنظیم‌کننده آن قرار می‌گیرند. مصوبات پارلمان اروپا درباره تنظیم و کنترل روبات‌ها و هوش مصنوعی در زمان مناسبی به بحث و بررسی گذاشته شد، زیرا این تکنولوژی‌ها به رابطه‌ای که ما با شغل‌ها و زندگی‌مان داریم تأثیر گذاشته و آن را شکل می‌دهد.

پارلمان اروپا در تلاش برای ایجاد رویکردی اروپایی به هوش مصنوعی است به طوری که بتواند به تقویت این اتحادیه انجامیده و اعتماد به ارزش‌های اروپایی را افزایش دهد.

---

1 . Aida Ponce Del Castillo, Alaw on Robotics and Artificial Intelligence in the EU? Foresight Brief, September 2017.

این نگاه کمیسیون اتحادیه اروپا بر سرمایه‌گذاری در حوزه هوش مصنوعی برای سودرسانی به اقتصاد و جامعه پی‌ریزی شده است.

سه اصلی که رویکرد کمیسیون اتحادیه اروپا به شعار «هوش مصنوعی برای اروپا» را شکل می‌دهد به این ترتیب است:

الف) قرار گرفتن در رأس پیشرفت‌های تکنولوژیکی از طریق تشویق بخش خصوصی - دولتی به فهم اهمیت بحث هوش مصنوعی،

ب) آمادگی برای مواجهه با تغییرات اجتماعی - اقتصادی ایجاد شده توسط هوش مصنوعی،

ج) فراهم کردن چارچوبی اخلاقی و قانونی برای هوش مصنوعی.^۱

دلایل اهمیت هوش مصنوعی از نظر کمیسیون اتحادیه اروپا به‌مثابه بالاترین مرجع قانونگذاری این اتحادیه به این ترتیب است:

۱. بهبود زندگی مردم،

۲. مدیریت بهتر،

۳. حمل‌ونقل سالم‌تر،

۴. صنعتی رقابتی‌تر،

۵. تشخیص سریع‌تر بیماری‌ها،

۶. کمک به ما در جنگ علیه جرایم سایبری،

۷. کاهش استفاده از الکتروسیته،

۸. کشف آلودگی و نشت نفت در دریاها و اقیانوس‌ها،

---

1. www.ec.europa.eu/digital-single-market/en/news.

۹. تصادف‌های ترافیکی کمتر،

۱۰. ریسک کمتر زخمی شدن به دلیل مسائل مربوط به کار،

۱۱. محصولات هوشمندی که دسترسی به آموزش را بهتر می‌کند،

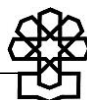
۱۲. ماشین‌های هوشمندی که تأثیرات زیست‌محیطی را به حداقل می‌رساند.^۱

البته فارغ از اینکه هوش مصنوعی در چه بخش‌هایی مورد استفاده قرار گیرد، پیامدهای آن می‌تواند سطوح مختلف از اجرای ساده وظایف گرفته تا تصمیم‌گیری‌های سریع و پیچیده را مورد تأثیر قرار دهد. در نتیجه هوش مصنوعی محرکی برای تغییرات اجتماعی، شغلی و محیطی خواهد شد. در حال حاضر وضع حداقلی از قانون‌ها برای مواجهه‌ای شفاف در این زمینه ضروری است. کمیسیون اتحادیه اروپا با عطف توجه به این ضرورت تلاش گسترده‌ای را با کمک محققان و پژوهشگران در زمینه بحث هوش مصنوعی و قانونگذاری شروع کرده است.

زمینه‌ای برای ابتکار عمل پارلمان و سیاستگذاری در حوزه روبات‌ها

پارلمان اتحادیه اروپا، قدم‌های اولیه برای پیش‌نویس مربوط به تعریف چارچوبی قانونی که شامل توصیه‌های لازم مربوط به قانون‌های مدنی درباره روبات‌ها باشد را در «کمیته امور مربوط به قانونگذاری» برداشته است. این قدم‌ها بیشتر از آنکه صرفاً ماهیتی حقوقی باشد، مجموعه‌ای از توصیه‌ها به کمیسیون اتحادیه اروپاست که از بدنه اجرایی این اتحادیه می‌خواهد که چارچوبی قانونی برای استفاده مردم از روبات‌ها و هوش مصنوعی را تعریف کند. این پارلمان

1. European Commission, Digital Single Market, 2017.

بعد از بحث و بررسی فراوان، به پیش‌نویس آن در ۱۶ فوریه ۲۰۱۷ رأی مثبت داد. اگرچه در متن پیش‌نویس مذکور به‌وضوح اشاره نشده که این پیش‌نویس براساس نتایج پروژه EP7 قانون روبات‌هاست. عنوان مفصل آن (تنظیم و کنترل تکنولوژی‌های روباتیک در حل ظهور در اروپا: روبات‌ها در مواجهه با قانون و اخلاق) می‌باشد که کمیسیون اتحادیه اروپا در بین سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۴ مصوب کرده است. پیش‌فرض‌های این پیش‌نویس عبارتند از: حقوق بشر در مورد حفظ حریم خصوصی، شفافیت حداکثری درباره سیستم‌های روباتیک و نیاز به قابلیت پیش‌بینی رفتار روبات‌ها.

پیش‌نویس قانون مذکور شامل تعریفی مشخص از روبات‌های هوشمند مستقل است که وجود چارچوبی اخلاقی برای طراحی، تولید و استفاده از روبات‌ها را توصیه می‌کند. هدف نهایی انقلاب تکنولوژیکی در حال وقوع به شکلی است که با اصول قانونی حاکم بر اتحادیه اروپا همخوان و سازگار باشد.

تصویب لایحه مزبور قدم بزرگی در ایجاد راه‌حلی حقوقی برای تخریب‌های احتمالی انجام شده توسط روبات‌ها در آینده است. در این باره، بحث پرداخت بیمه از سوی شرکت‌ها در برابر تخریب‌های احتمالی روبات‌ها مطرح شده است.

گفتنی است در خصوص تصویب لایحه مزبور، پارلمان اتحادیه اروپا برای نخستین بار نیست که قدم‌هایی برای مواجهه با تأثیر تکنولوژی بر جامعه برمی‌دارد. در گذشته نه‌چندان دور نیز پارلمان اتحادیه اروپا در سطح بالا تلاش کرده بود تا قوانین مربوط به ارائه چارچوبی حقوقی برای کنترل و تنظیم فعالیت‌های مربوط به نانو تکنولوژی را ارائه و تصویب کند.

کمیسیون اتحادیه اروپا دو بازه زمانی مختلف را برای سرمایه‌گذاری در بحث هوش

مصنوعی تعریف کرده است:

الف) طی سال‌های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۰ کمیسیون اتحادیه اروپا می‌خواهد یک و نیم میلیارد یورو برای موارد زیر سرمایه‌گذاری کند:

۱. پژوهش و نوآوری در تکنولوژی‌های هوش مصنوعی برای تقویت رهبری اتحادیه اروپا؛ در این زمینه حمایت از کاربرد هوش مصنوعی در مواجهه با چالش‌های اجتماعی در حوزه‌های سلامت، حمل‌ونقل و کشاورزی،

۲. تقویت مراکز پژوهشی پیشرفته در حوزه هوش مصنوعی،

۳. ارتقای دسترسی به هوش مصنوعی در سراسر اتحادیه اروپا با تمرکز بر نوآوری در سطوح کوچک و متوسط و مدیریت عمومی.

همچنین کمیسیون اتحادیه اروپا در تلاش برای سرمایه‌گذاری بیشتر بخش خصوصی در حوزه هوش مصنوعی زیرنظر (کمک هزینه پژوهش اروپا برای سرمایه‌گذاری استراتژیک) که دربرگیرنده حداقل پانصد میلیون یورو سرمایه‌گذاری میان سال‌های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۰ است.

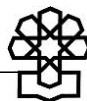
ب) بعد از سال ۲۰۲۰ کمیسیون اتحادیه اروپا پیشنهادی را تحت عنوان «چارچوب مالی بعدی چندساله اتحادیه اروپا برای ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۷ برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌های زیر اعلام کرده است:

۱. ارتقای شبکه‌ای اروپایی برای مراکز پیشرفته تحقیقاتی در حوزه هوش مصنوعی،

۲. پژوهش و نوآوری در حوزه‌هایی مانند هوش مصنوعی قابل توضیح (برای افزایش شفافیت و به حداقل رساندن ریسک خطا یا سوگیری، هوش مصنوعی باید طوری توسعه یابد که به انسان‌ها اجازه فهم رفتارهای آنها را بدهد)، کارآمدی انرژی و ...

۳. حمایت از کاربرد هوش مصنوعی در سازمان‌های خصوصی و دولتی و انطباق

یافتن آنها با هوش مصنوعی،

۴. حمایت از مرکزی مشترک برای به اشتراک گذاری داده‌ها برای تسهیل دسترسی
بخش عمومی و تجاری.^۱

چرا فهم «کنشگران مصنوعی» معنادارتر از روبات‌هاست

ما معمولاً با روبات‌ها و دیگر سیستم‌های هوش مصنوعی در زندگی روزانه‌مان تعامل داریم. مرتباً به‌طور سریع، تکنولوژی‌ها با زندگی شخصی و حرفه‌ای ما آمیخته می‌شوند. مثال‌های بی‌شماری را می‌توان درباره چگونگی ورود تغییرآفرین هوش مصنوعی به بازار کار ذکر کرد. در بخش مالی الگوریتم‌های با سرعت بالا تصمیمات کلیدی درباره خرید و فروش را می‌گیرند. در حوزه روزنامه‌نگاری نیز الگوریتم‌ها می‌توانند اخبار انتخاب شده را برای انتشار در رسانه‌ها شناسایی کنند. در بخش امنیتی روبات‌ها با دیگر سیستم‌های تکنولوژیکی مانند اینترنت اشیا^۲ و الگوریتم‌ها ترکیب می‌شود.

روبات‌های مهم، آنهایی هستند که قابلیت یادگیری عمیق دارند: روبات‌هایی که می‌توانند از محیطشان بیاموزند، الگوها را شناسایی کرده و قابلیت تغییر قالب‌های معمول حل یک مسئله را داشته باشند. همچنین تعاملات و کنش متقابل آنها با انسان‌ها به شیوه‌های گوناگون می‌تواند بسط یابد و نقش مهمی در فرآیند تصمیم‌گیری ایفا کند. به همین دلیل کمیسیون اتحادیه اروپا در تلاش است تا چارچوبی اخلاقی و قانونی را برای روبات‌ها و ماشین‌هایی که از هوش مصنوعی استفاده می‌کنند، تعریف کند.

1. European Commission, Artificial Intelligence for Europe, Brussels, 2018,p:9-10.

2. Internet Of Things.

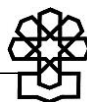
کنشگران مصنوعی

بهتر است به جای تعریف روبات‌ها، کمیسیون و مجامع قانونگذاری رویکرد وسیع‌تری را اتخاذ کنند که شامل الگوریتم‌ها و هوش مصنوعی شود. همچنین در زمینه هوش مصنوعی و قانونگذاری لازم است که به اهمیت استفاده از واژگان صحیح در تصمیم‌سازی و پیش‌نویس‌های قانونگذاری واقف بود.

کلماتی که در توصیف ماشین‌ها به کار برده می‌شود بر سیاستگذاری و قانونگذاری تأثیر می‌گذارد. از آنجایی که این تکنولوژی‌ها عمیقاً با همه جنبه‌های زندگی انسانی آمیخته شده‌اند پس لازم است که با احتیاط جلو برویم.

آیا می‌توان برای روبات‌ها به‌عنوان کنشگران مصنوعی قائل به شخصیت و مسئولیت‌پذیری شد؟

پارلمان اتحادیه اروپا به‌عنوان بالاترین مجمع قانونگذاری در این اتحادیه، پیشنهاد ایجاد موقعیت خاصی برای روبات‌ها به‌عنوان «اشخاص الکترونیکی» را کرده است که دارای یکسری حقوق و تعهدات خاص باشند. این حقوق و تعهدات را می‌توان براساس پیشنهاد پارلمان اتحادیه اروپا در مواردی که روبات‌ها تصمیم می‌گیرند یا با طرف سوم وارد کنش متقابل می‌شوند اجرایی کرد که حداقل تاکنون در سیستم حقوقی و قانونی اروپا ناشناخته است. این واقعیت که تعدادی از روبات‌ها، کارکردهایی مانند مدیریت عملیات‌ها، قبول یکسری وظایف، حل مسائل پیچیده و تصمیم‌گیری را برعهده گرفته‌اند، موجب ایجاد سؤال‌هایی در حوزه قانونگذاری می‌شود. مطابق با پیشنهاد پارلمان، اطلاق ویژگی

(شخصیت الکترونیکی) به روبات‌هایی که از هوش مصنوعی استفاده می‌کنند می‌تواند مشکلات حقوقی ذکر شده را تاحدودی حل کند، اگرچه مطابق با نظریه‌های قانونی رایج، اطلاق شخصیت حقوقی به کنشگران مصنوعی بسیار پیچیده و دشوار است.

به‌رحال به‌رغم مشکلات، اتحادیه اروپا کوشیده است تا چارچوبی اخلاقی را برای روبات‌ها و ماشین‌هایی که از هوش مصنوعی استفاده می‌کنند تعریف کند. این چارچوب اگر چه کامل نبوده و در آغاز راه است، اما قدم مهمی در سراسر جهان برای تعریف حدود و ثغور اخلاقی بحث «هوش مصنوعی و قانونگذاری» حساب می‌شود. اگرچه می‌توان ادعا کرد که هنوز وحدت رویه‌ای در میان اتحادیه اروپا برای تعریف حدود و ثغور اخلاقی هوش مصنوعی پدیدار نشده و نهادها و بخش‌های مختلف این اتحادیه در کنار رهبران اروپایی مواردی را در این باره بیان کرده‌اند، اما در مجموع می‌توان مواردی را ذکر کرد که رهبران و نهادهای اتحادیه اروپا به آن توجه داشته‌اند:

۱. استفاده از هوش مصنوعی نباید آزادی‌های فردی را تهدید کند.
۲. هوش مصنوعی باید به ارزش‌های بنیادین اتحادیه اروپا مانند شفافیت و مسئولیت‌پذیری احترام بگذارد.
۳. گشودگی نسبت به جامعه.
۴. هوش مصنوعی باید در راستای منافع و علایق عامه مردم باشد.
۵. در هر حالت هوش مصنوعی نباید بر زندگی انسان‌ها تسلط داشته باشد و این انسان است که هوش مصنوعی را تحت کنترل خود داشته باشد.
۶. دسترسی همگان به مزایای هوش مصنوعی.
۷. به‌روزرسانی قوانین در زمینه هوش مصنوعی به شکلی که بتوان با مسائل و

چالش‌های محتمل در آینده مواجه شد.

۸. شروع تمرکز بر مفهومی با عنوان توسعه و کاربرد هوش مصنوعی اخلاقی.

۹. آموزش مناسب شهروندان و کارگزاران برای استفاده بهینه از محصولات و خدمات

هوش مصنوعی.

اما دلالت‌های این رویکرد اخلاقی در برابر روبات‌ها چه می‌تواند باشد؟ شخصیت حقوقی به معنای داشتن حقوق و وظایف و قابلیت انجام رفتارهای مدنی و مسئولیت‌پذیری در برابر آنهاست (این مسئولیت‌پذیری، اعمال جنایی را نیز دربرمی‌گیرد). فرض بر آن است که شخص حقوقی قادر به بیان ارزش‌های اخلاقی بوده و از نظر سیاسی فعال است. وقتی که به روبات‌ها یا هر کنشگری که از هوش مصنوعی استفاده می‌کند، شخصیت حقوقی اعطا می‌کنیم، آنها خودبه‌خود به سوژه (در برابر اژه یا اشیا) بدل می‌شوند و وارد جهان اشخاص حقوقی می‌شوند.

پس ضرورتاً باید درباره ماهیت این حقوق و وظایف و توانایی کنشگران مصنوعی

مستقل بیشتر بحث و بررسی کرد.

انسان با ورود به سن بلوغ واجد یکسری حقوق مانند حق رأی دادن، ازدواج و سربازی می‌شود. لازمه انجام این حقوق و یا وظایف برای روبات‌ها وجود استقلال و توانایی انجام امور خویش و کنترل بر خود است که برای کنشگران مصنوعی مستقل به معنای توانایی انجام کار بدون دخالت انسانی است. از اینجاست که سؤالات متعددی درخصوص لایحه قانون اتحادیه اروپا پدیدار می‌شود: دقیقاً چه میزان استقلال را می‌توان برای کنشگران مصنوعی که از هوش مصنوعی استفاده می‌کنند قائل شد؟ آیا آنها می‌دانند مسئولیت‌پذیر و در نتیجه قابل اعتماد باید باشند؟ اگر جواب بلی است، پس باید مسئولیت‌پذیری اخلاقی

را پذیرفته و با پسامدهای اقتصادی ریسک‌ها و یا تصادفات روبه‌رو شوند. بدیهی است که مسئله مسئولیت‌پذیری بسیار دشوار بوده و اعطای «شخصیت» به کنشگران هوش مصنوعی نیازمند انقلابی در تفکر حقوقی است. در صورت رسیدن به این مرحله، بازیگر جدیدی به نام روبات‌ها به چارچوب حقوقی موجودی که تاکنون فقط بازیگران آن انسان‌ها بودند، پای نهاده است.

انگیزه‌های پارلمان اتحادیه اروپا برای وضع قوانین جدید

در مورد تکنولوژی‌های پیچیده‌ای که پیامدهای آن روشن نیست، ریسک‌های بالقوه آن نیز به همان اندازه نامشخص است. روبات‌ها و هوش مصنوعی می‌توانند جایگزین انسان‌ها شده و شغل‌ها را دگرگون کنند، اما سؤال این است که به چه هزینه‌ای؟ بعضی از دانشمندان نگران پتانسیل سوءاستفاده از این مسئله بوده و نابودی انسان را پیش‌بینی می‌کنند.^۱ درحالی‌که افراد دیگری هستند که خوشبین‌تر بوده و معتقدند که نگران‌های در این باره ناموجه است زیرا ماشین‌ها موجودات ناآگاهی هستند که قابلیت فکر کردن و دانستن را ندارند.^۲ در تمامی موارد هدف تنظیمات قانونی جدید، محدود کردن سوءاستفاده با استفاده ابلهانه از قدرت است تا امکان به حداقل رساندن ریسک‌ها و تأثیرات منفی تکنولوژی‌های جدید فراهم شود. در این باره، طراحی سناریوهای مختلف برای مواجهه با ریسک‌های احتمالی و آماده‌سازی برای مواجهه با آنها ضروری است. چنین نگاهی در برابر هوش مصنوعی نیز صحیح بوده و بیانگر آن است که چرا چارچوب قانونی مناسب اکنون و در آینده لازم است؟

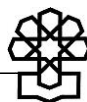
1 . Hern, 2016.

2. Floridi, 2016 .

وضع قوانین لازم درباره روبات‌ها و هوش مصنوعی می‌تواند به ارتقای رفتارهای اخلاقی کمک کرده و ارزش‌های خاص همراه با راهنمایی‌های لازم برای افراد متخصص را به‌دنبال داشته باشد. وضع قوانین راهنما درباره روبات‌ها و هوش مصنوعی صرفاً به‌دلیل ترس از اینکه در آینده ممکن است قدرت تصمیم‌گیری فراتر از انسان بیابند، صحیح نیست، بلکه هدف از وضع قوانین در این مورد باید تعامل بهتر میان سازندگان با استفاده‌کنندگان آنها باشد که قطعاً دارای روابط پیچیده و متقابلی با همدیگر می‌باشند.

به همین منظور در ۱۰ آوریل ۲۰۱۷، ۲۵ عضو اتحادیه اروپا دور هم جمع شده و اعلامیه «همکاری در زمینه هوش مصنوعی» را امضا کردند که تحولی بسیار مهم در اروپا بود. اگرچه بعضی از این کشورها علائق خاص خودشان درباره هوش مصنوعی و چارچوب‌های اخلاقی و قانونی آن را دارا بودند، اما تمایل زیادی برای پیوستن به رویکردی مشترک تحت نظارت اتحادیه اروپا برای مواجهه با هوش مصنوعی نشان دادند، زیرا از نظر آنها با کار تیمی و مشترک می‌توان فرصت‌های متعدد هوش مصنوعی برای کشورهای اروپایی را تضمین کرده و با چالش‌های آن به‌طور جمعی مواجه شد. این اعلامیه شامل کار دسته‌جمعی درباره مهم‌ترین مسائل پدیدار شده توسط هوش مصنوعی از رقابت‌پذیری در حوزه پژوهش و کاربرد هوش مصنوعی گرفته تا مواجهه با پرسش‌های قانونی، اخلاقی، اقتصادی و اجتماعی می‌شود.

پیدایش هوش مصنوعی چالش‌هایی را به‌وجود آورده که از نظر کشورهای اروپایی نیازمند مواجهه و مدیریت است. در این اعلامیه بر رویکردی آینده‌نگارانه برای مواجهه با دگرگونی‌های عمیق در بازار کار به‌دلیل رواج استفاده از هوش مصنوعی تأکید شده است. همچنین بر ضرورت مدرنیزه کردن سیستم آموزش اروپا انگشت نهاده شده است. توجه به پرسش‌های اخلاقی و قانونی جدید در خصوص هوش مصنوعی در این اعلامیه گنجانده شده

است. از نظر امضاکنندگان این اعلامیه، محیط مبتنی بر اعتماد و مسئولیت‌پذیری پیرامون استفاده و توسعه هوش مصنوعی برای استفاده کامل از فرض‌های آن ضروری است.^۱

پس کنشگران مصنوعی و انسان‌ها باید بتوانند همزیستی مسالمت‌آمیزی را با یکدیگر تعریف کنند به شرط آنکه کنشگران هوش مصنوعی در خدمت انسان‌ها بوده و به ارزش‌های انسانی و قوانین جامعه مردم‌سالار احترام بگذارند. چنین هدفی غایت بلندمدت اتحادیه اروپا بوده و کمیسیون اروپا مسئول قانونگذاری در این باره است.

نتیجه‌گیری

بررسی جنبه‌های حقوقی و اخلاقی ربات‌ها و هوش مصنوعی، اخیراً شروع شده و گروه‌های مختلف در حال مشارکت در بحث‌های ایجابی یا سلبی آن هستند. این گزارش کوشید تا مسائل بنیادی مربوط به مشکلات احتمالی در تعریف ربات‌ها و هوش مصنوعی از یک طرف و نگرانی‌های مربوط به اعطای «شخصیت الکترونیک» به ربات‌ها و ماشین‌هایی که از هوش مصنوعی استفاده می‌کنند را از طرف دیگر مورد بحث و بررسی قرار دهد. همچنین مزایا و چالش‌های اخلاقی و قانونی هوش مصنوعی از نظر نهادهای اتحادیه اروپا بالاخص کمیسیون آن مورد بررسی قرار گرفت. اما تأکید بر این است که قبل از بحث درباره مسائل قانونی‌ای مانند بیمه ربات‌ها، راه‌های سازماندهی ربات‌ها در کشورهای اروپایی و ... باید به پرسش‌های کلیدی ناظر بر مسئولیت‌پذیری ربات‌ها و ماشین‌هایی که از هوش مصنوعی استفاده می‌کنند پرداخت. میل به تعویق انداختن مسئولیت‌پذیری برای سیستم‌های هوش

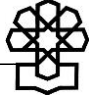
1. www.ec.europa.eu/policies, information and service.

مصنوعی به مسئله‌ای جدی در آینده برای جامعه و نظام حقوقی ما در سطح جهان بدل می‌شود.^۱ به همین دلیل با نگاهی به ضرورت تنظیمات و مصوبات قانونی برای روبات‌ها و هوش مصنوعی در این گزارش جنبه‌های کلیدی‌ای که قبل از ورود به بحث قانون و هوش مصنوعی شایان توجه است مورد بحث و بررسی قرار گرفتند.

قوانین باید به‌طور واضح ابهاماتی که درباره سازندگان، طراحان، تحلیلگران داده و همه دست‌اندرکاران کنشگرانی که از هوش مصنوعی استفاده می‌کنند را مشخص کند. تضمین مسئولیت‌ها و سهم هرکدام از سازندگان و صاحبان ماشین‌هایی که از هوش مصنوعی استفاده می‌کنند، قدم نخست به‌سوی مدیریت و کنترل اتوماسیون «خودحرکتی» و هوش مصنوعی است. به‌عبارت‌دیگر باید دقیقاً در بحث قانون و هوش مصنوعی مشخص شود که چه کسی و تا کجا مسئول ماشین‌هایی است که از هوش مصنوعی استفاده می‌کنند. به‌منظور رسیدن به چنین هدفی لازم است که همه کسانی که با هوش مصنوعی و استفاده از آن سروکار دارند شناسایی شوند مانند: کارگران، کارمندان، مصرف‌کنندگان، بیماران و ... هوش مصنوعی در حال ایجاد فضای بزرگ جدیدی است که مالمال از ماشین‌ها و داده است که می‌رود محیط زندگی ما و سیاست‌های آن را دگرگون کند. قوانین کاملاً جدیدی در پاسخ به این جهان جدیدی که در حال متولد شدن است لازم می‌باشد.

---

1. Bvoersen:2014.

منابع و مأخذ

1. Aida Ponce Del Castillo, Alaw on Robotics and Artificial Intelligence in the EU? Foresight Brief, September 2017.
2. Hern A. The Guardian/ The Guardian. Com. 19 october 2016.
3. Floridi L. Should we be afraid of AI? www. aeon. Com/ essay. 2016.
4. www.ec. Europa.eu.
5. broersen j. responsible intelligent systems, the reins project,2014.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۶۰۶۳

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: هوش مصنوعی و قانونگذاری (۷) (قانونگذاری و هوش مصنوعی در اتحادیه اروپا) ضرورت‌ها و چشم‌اندازهای اخلاقی و حقوقی

نام دفتر: مطالعات بنیادین حکومتی (گروه بنیادین حکومتی)

تهیه و تدوین: خالد شیخ‌الاسلامی

ناظر علمی: سیدیونس ادیانی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. هوش مصنوعی
۲. انسان محوری
۳. استانداردهای اخلاقی و حقوقی
۴. اتحادیه اروپا
۵. عدالت
۶. مسئولیت‌پذیری
۷. روبات
۸. پارلمان
۹. قانون

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷/۶/۲۵